

100

Mijn stad onze Planeet!

PB-PP B-10
BELGIE(N) - BELGIQUE

ABONNEER U
GRATIS OP ONS
MAANDBLAD!
- ZIE P.12 -

KLIMAAT
SPECIAL

100

Word klimaatheld

maandblad / november-december 2015 / n°100

leefmilieu
brussel

.brussels

Welkom in de **honderdste editie** van *Mijn stad onze planeet!*

We willen u bedanken voor uw trouw: al meer dan 11 jaar krijgt u dit gratis tijdschrift. We hebben van deze feesteditie een klimaatpecial gemaakt waarin ik, Froglimax, uw gids zal zijn!

Het is niet altijd evident om de verschillende aspecten van de klimaatverandering te begrijpen. Nochtans laat ze zich al op alle continenten en in alle oceanen voelen. Overal ter wereld, in Europa, België en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden ambitieuze doelen gesteld. Aan de vooravond van de Klimaatop in Parijs verwachten we een krachtig akkoord van COP21.

Iedereen kan zijn steentje bijdragen: burgers, bedrijven, overheden, en het is ook belangrijk dat dit gebeurt. Het is daarom ook zo cruciaal dat iedereen de complexe aspecten van de klimaatverandering en het broeikaseffect begrijpt, en enkele eenvoudige dagelijkse reflexen aanneemt die een rechtstreekse impact hebben op het klimaat.

Word een Brusselse klimaatheld, samen met Agnès, Eric, Luisa, Abderrahmane en alle anderen.

Volgen jullie? Dan gaan we van start!

100 AL NUMMERS!

Schakel alles OFF om een black-out te vermijden

Ook meedoen? Kijk op offon.be 0800 120 33

Black-out voorkomen? Brussel solidair! be.offon.be/brusselsolidair

Hier blaast de stofzuiger 's avonds uit.

Hier draait de wasmachine 's avonds een wasje minder.

Een strenge winter en bepaalde extreme omstandigheden kunnen een black-out veroorzaken, waarbij we afgeschakeld worden van de elektriciteitsvoorziening. Samen kunnen we het verschil maken en het risico op zo'n afschakeling verminderen. Hoe? Door zelf minder te verbruiken: vooral tussen 17.00 en 20.00 uur, het moment waarop de vraag naar elektriciteit het grootst is.

De volledige bevolking, ook de Brusselse, wordt opgeroepen om solidair te zijn: dooflichten die nodeloos branden en gebruik geen strijkijzer, wasmachine, droogkast, elektrisch fornuis, microgolfoven, vaatwasser of stofzuiger gedurende deze kritieke uren. Spoor uw familieleden, vrienden en kennissen ertoe aan om hetzelfde te doen. Praat erover met uw omgeving.

Meer info : www.offon.be

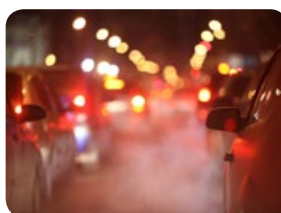
Een piek, die pak ik aan

EEN PIEK, DIE PAK IK AAN

Elke winter zijn er in België pollutiepieken die een negatieve impact hebben op onze gezondheid. Ze zijn voornamelijk te wijten aan de vervuilende uitstoot van wagens en, in mindere mate, aan de verwarming van gebouwen en aan industriële activiteiten.

We kunnen helpen ze te voorkomen. Bijvoorbeeld door het openbaar vervoer te gebruiken, te carpoolen, ecologisch te rijden, thuis te werken wanneer mogelijk...

Schrijf u gratis in op de alarmdienst die u via sms en/of e-mail op de hoogte brengt van een opkomende pollutiepiek. Ontdek de preventietips en de maatregelen die Brussel treft in het geval van een piek.

Meer info : www.pollutiepiek.be

Mijn stad onze planeet

Verschijnt maandelijks, behalve in januari, juli en augustus. - Leefmilieu Brussel-BIM - Havenlaan 86 C / 3000, 1000 Brussel - Tel. 02 775 75 75 - info@leefmilieu.brussels - www.leefmilieu.brussels **V.U.:** F. Fontaine & M. Gryseels. **HOOFDREDACTEUR:** Mathieu Molitor. **HERLEZINGCOMITÉ:** Florence Didion, Isabelle Degraeve, Tom Penxten. **REDACTIE:** Mathieu Molitor **VERTALING:** Maarten Geerts. **PRODUCTIE:** www.4sales.be. De foto's tonen niet noodzakelijk de geciteerde personen. © **LEEFMILIEU BRUSSEL** - Gedrukt op gerecycleerd papier. De teksten in deze publicatie hebben tot doel de wettelijke bepalingen toe te lichten. Om de ware juridische toedracht van deze teksten te kennen, verwijzen we u naar de teksten van het Belgisch Staatsblad. Bronnen: Leefmilieu Brussel; de Belgische federale site voor betrouwbare informatie over de klimaatverandering; Climate Challenge; Franse Republiek, het ministerie van Ecologie, Duurzame Ontwikkeling en Energie; COP21 - Parijs 2015; De Nicolas Hulot-stichting.

Dag Froglimax. Als ik naar de lucht kijk,
dan zie ik wat voor weer het is.
Op tv kijk ik naar het weerbericht...
Maar het klimaat, wat is dat eigenlijk?
**En verandert het klimaat nu
of warmt het op?**

Agnès uit Jette, 73 jaar

Agnès, bedankt voor uw vraag. Het is inderdaad
wat verwarrend...

**Laten we dus een kikker een kikker noemen en
alles voor eens en voor altijd verduidelijken.**

HET KLIMAAT is het geheel van weersomstandigheden die kenmerkend zijn voor een regio en dat gedurende een periode van minstens 30 jaar: temperatuur, neerslag, zonneschijn, vochtigheid, wind, luchtdruk, enz. Op aarde zijn er verschillende types klimaat: woestijn, tropisch, droog, gematigd, continentaal, koud of polair. In België en in Brussel spreken we over een gematigd zeeklimaat: we hebben relatief frisse, vochtige zomers en eerder zachte, regenachtige winters.

WEERKUNDE OF METEOROLOGIE

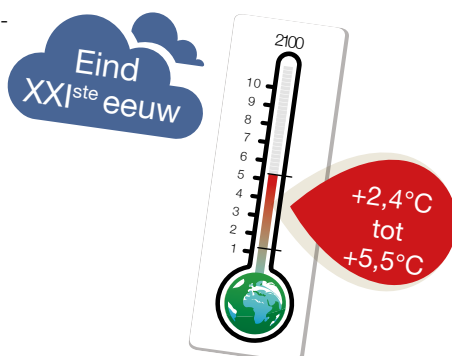
bestudeert de situatie in onze atmosfeer, gespreid over een of meerdere dagen.

KLIMAATVERANDERING is een natuurlijk fenomeen: het gaat om trage veranderingen in de klimatologische kenmerken van een bepaalde streek, gedurende een lange periode. Het kan dan gaan om een opwarming of een afkoeling.

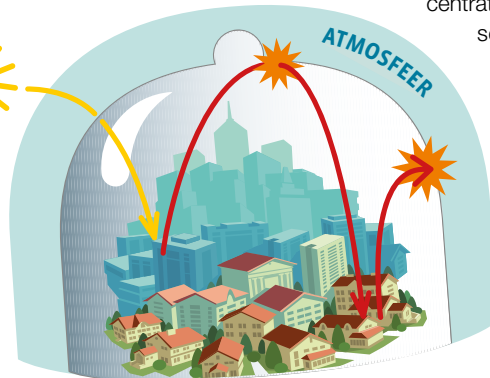
DE OPWARMING VAN HET KLIMAAT

(of van de aarde of planeet) is de verhoging van de gemiddelde temperatuur van de oceanen, van de atmosfeer rond de aarde en aan het aardoppervlak. De laatste 200 jaar is de klimaatopwarming in een stroomversnelling gekomen. Dit is te wijten aan menselijke activiteiten en vormt momenteel de grootste bedreiging voor onze planeet.

Om de opwarming te beperken, moet de uitstoot van broeikasgassen (BKG) in onze atmosfeer worden verminderd. Het gaat dan vooral om koolstofdioxide (CO₂), het gas dat het meest wordt uitgestoten door menselijke activiteiten. Dit gas ontstaat door de verbranding van fossiele brandstoffen zoals steenkool, aardgas, hout en aardolie. Deze energiebronnen gebruiken we voor verwarming, vervoer, verlichting en voor de productie van alles wat we in ons dagelijks leven gebruiken.

DE BROEIKASGASSEN (BKG) in onze atmosfeer zijn belangrijk voor de regeling van ons klimaat. Ze voorkomen dat een groot deel van de zonne-energie op aarde opnieuw in de ruimte terecht komt. Dat is het broeikaseffect. Daardoor is de gemiddelde temperatuur op aarde zo'n 15°C. Zonder zou het ongeveer -18°C zijn. Maar het broeikaseffect is ontregeld door menselijke activiteiten die de concentraties van broeikasgassen in de atmosfeer doen stijgen. Daardoor wordt het broeikaseffect versterkt, en warmt onze planeet op.

EEN KLIMAATTOP

is een internationale bijeenkomst van de landen die de VN-conventie over de klimaatverandering hebben ondertekend. Het doel is om de opwarming van de aarde te bestrijden. Dit lange proces zou dit jaar een beslissende fase moeten ingaan. De hoop leeft dat de Klimaatconferentie van Parijs in december 2015 (COP21) tot een internationaal akkoord zal leiden dat in 2020 van kracht zal gaan en waarmee de landen die de conventie hebben ondertekend zich zullen engageren om hun uitstoot van broeikasgassen te verminderen (zie p. 8).

De 28 Europese lidstaten hebben zich ertoe geëngageerd om hun uitstoot van broeikasgassen met 40% te verminderen tegen 2030 in vergelijking met 1990. En dat is nog maar het begin: de bedoeling is dat alle landen die de conventie hebben ondertekend hun uitstoot met 50 tot 85% verminderen tegen 2050 om zo de temperatuurstijging tot 2°C te beperken (de limiet die alle landen zijn overeengekomen om de klimaatverandering draaglijk te houden).

Eric uit Sint-Gillis, 39 jaar

Ik heb de indruk dat er vroeger meer sneeuw viel in de winter. Daar hield ik wel van. Maar nu zie ik steeds minder witte winters en ik vrees dat het alleen maar erger wordt...

Is dat te wijten aan de klimaatopwarming?

Ja. En de klimaatopwarming is te wijten aan **de uitstoot van broeikasgassen door menselijke activiteiten...**

Laat ik het even hebben over de oorzaken en gevolgen van die opwarming.

In de loop van de twintigste eeuw is de temperatuur met gemiddeld 0,85°C gestegen. De industrielanden hebben door hun economische ontwikkeling het meest bijgedragen aan de klimaatverandering.

De landen in het Zuiden, die de gevolgen het ergst voelen, hebben er tot op heden het minst aan bijgedragen. Vandaag zijn China en India de grootste vervuilers. Over het algemeen hebben de rijkste landen de minste inwoners, maar ze stoten wel meer broeikasgassen uit, en dat al veel langer dan de groeielanden en de kansarme landen.

Er is nu al sprake van een verstoring van de grote ecologische evenwichten: de impact van de klimaatverandering kan erg verschillen van regio tot regio, maar ze laat zich overal ter wereld voelen.

Met de volgende voorspelbare gevolgen: steeds vaker extreme klimaatfenomenen (periodes van droogte, overstromingen, cyclonen), stijging van de zeespiegel, smelten van de gletsjers, verstoorde ecosystemen, seizoensverschuivingen, moeilijkheden in de landbouw, woestijnvorming, vermindering van de biodiversiteit, toename van tropische ziektes, gedwongen migratie, steeds meer conflicten om water, enz.

Tiago uit Elsene, 6 jaar

Als de zeespiegel stijgt en de temperatuur verhoogt, zullen we dan **het hele jaar door in zwemkledij kunnen rondlopen?**

Het klopt dat de zeespiegel stijgt. Sinds het einde van de negentiende eeuw is het zeewaterniveau wereldwijd met 19 cm gestegen.

Volgens het meest pessimistische scenario zou het gemiddelde niveau van zeeën en oceanen met 98 cm kunnen stijgen tegen 2100. Deze stijging van de zeespiegel zal laaggelegen eilanden treffen (Vanuatu, de Malediven), en ook deltagebieden en laaggelegen kuststroken zoals die van Bangladesh, maar ook die van Vlaanderen, Nederland of de Franse Languedoc-Rousillon.

Bovendien wordt het water zuurder: door de toegenomen hoeveelheden CO₂ in de atmosfeer nemen de oceanen meer CO₂ op. Resultaat: het zeewater wordt zuurder. Die verzuring, in combinatie met de temperatuurstijging in de oceanen, vormt een groot risico voor koraalriffen en bepaalde soorten plankton, wat het evenwicht in tal van ecosystemen en de waterfauna bedreigt.

Kortom, het zal warmer worden (al zal dat risico niet overal op aarde even hard voelbaar zijn) en zeker ook natter, en het zeewater zal minder geschikt zijn om in te zwemmen...

Als de vogels vertrekken om de winter in warmere oorden door te brengen, komen ze terug. Maar als het klimaat verandert, **blijven ze dan weg?**

Abdelrahmane uit Vorst, 7 jaar

Door de klimaatopwarming veranderen bepaalde biotopen en proberen levende wezens zich aan te passen of ze verdwijnen.

Diersoorten moeten zich verplaatsen om zich aan te passen. Bijvoorbeeld, door de temperatuurstijging en waarschijnlijk ook door het feit dat bepaalde soorten insecten moeilijker te vinden zijn, trekken vogels zoals de fluitier of de matkop naar het noorden van Europa. De grauwe gans was in het begin van de twintigste eeuw maar een gewone trekvogel die België twee keer per jaar passeerde om te overwinteren in het Middellandse Zeegebied. Door de klimaatopwarming kan deze soort nu ook bij ons, in het gematigde Europa, overwinteren. Nu, diersoorten kunnen zich nog aanpassen door bijvoorbeeld naar het noorden te trekken, maar voor planten en bomen ligt dit veel moeilijker...

Ik vind het wat ingewikkeld: hoe kan je weten wie je mag geloven of naar wie je mag luisteren?

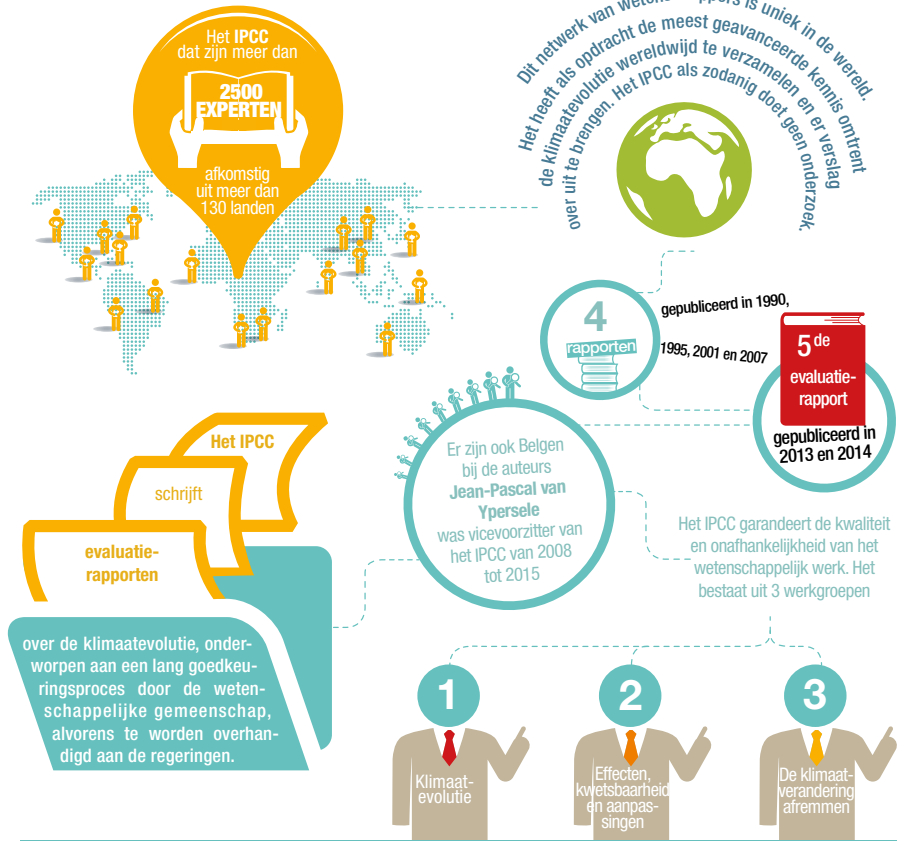
Zijn wetenschappers onderling wel akkoord over de klimaatkwestie?

Eva uit Anderlecht, 33 jaar

Het IPCC is een wetenschappelijke organisatie die openstaat voor alle VN-lidstaten.

De organisatie verzamelt alle informatie van onderzoekers over de impact van de mens op het klimaat en op het probleem van de opwarming van de aarde. Het IPCC werd in 1988 opgericht door de World Meteorological Organization (WMO) en het VN-Milieuprogramma (UNEP). Het IPCC schrijft de belangrijkste rapporten over de evolutie van het klimaat en past ze regelmatig aan naargelang de vorderingen in het onderzoek.

Ja Eva, er is een consensus onder 97% van de wetenschappers.

Ze hebben zich gegroepeerd in een internationaal netwerk, het IPCC: het International Panel on Climate Change.

Bertrand, jij bent misschien een van de klimaatsceptici... Dit is waar het om draait...

Persoonlijk geloof ik er niet in... De ene keer is het warmer, de andere keer weer kouder: het klimaat heeft toch altijd veranderingen ondergaan, niet?

Dat is toch niet nieuw!

Bertrand uit Evere, 27 jaar

Ondanks de internationale consensus onder wetenschappers van over de hele wereld zijn er vrouwen, mannen en wetenschappers die sceptisch staan tegenover de klimaatverandering: ze twifelen er niet noodzakelijk aan dat het klimaat opwarmt, maar ze staan sceptisch tegenover de idee van een uitzonderlijke klimaatopwarming, tegenover de verantwoordelijkheid van de mens voor dit fenomeen of tegenover het feit dat er negatieve gevolgen zijn.

Ze betwisten dat broeikasgassen voor een catastrofale opwarming van de aardatmosfeer kunnen zorgen of voor een steeds groter wordende verstoring van het klimaat. Ook al horen we ze vaak, ze zijn maar met weinig in vergelijking met de wetenschappers die het probleem wel erkennen.

Er zijn ook mensen die akkoord gaan met het feit dat het klimaat opwarmt,

maar die beweren dat de technologie een oplossing kan bieden. Zij beschouwen het milieu vaak als een 'rem op wetenschap of economie', als ouderwets en tegenstrijdig met wetenschappelijke en technische vooruitgang.

Landen discussiëren over het beleid inzake het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen. De Europese Unie staat positief tegenover de strijd tegen de klimaatopwarming, ook al is er soms onenigheid over de omvang van de maatregelen die genomen moeten worden en de doelstellingen die de EU haar lidstaten oplegt.

Als antwoord op de klimaatsceptici, die weigeren om iets te veranderen aan de wereldeconomie die draait op het verbruik van fossiele brandstoffen, groeit de dynamiek van organisaties die burgers, overheden en bedrijven ertoe oproepen om hun verantwoordelijkheid op te nemen.

Ik woon in Brussel met mijn vrouw en onze twee kinderen. Ons appartement is niet echt goed geïsoleerd en als het koud is, zetten we de verwarming wat hoger...

We hebben ook een auto die we samen gebruiken voor onze verplaatsingen en die van onze kinderen.

Wat is de impact daarvan op het klimaat?

Alex uit Brussel, 47 jaar

24%

Tussen 2004 en 2012 daalde in Brussel het energieverbruik per inwoner met 24%

Wel Alex, de klimaatopwarming is een wereldprobleem, maar de oplossingen zijn vaak dicht bij huis te vinden... Door in de stad te wonen, kunnen we de impact van onze activiteiten op het klimaat alvast beperken.

In Brussel zijn de twee belangrijkste bronnen voor de uitstoot van broeikasgassen de gebouwen en het verkeer.

Costas, in België wordt de klimaatverandering hoofdzakelijk op gewestelijk niveau bestreden. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft zich goed voorbereid op COP21 in Parijs en heeft **tal van maatregelen ontwikkeld voor ons welzijn en dat van de planeet.**

Van de 7 miljard mensen die op aarde leven, woont de helft in steden. De steden zijn verantwoordelijk voor 3/4de van de wereldwijde uitstoot van broeikasgassen. Het is dus een goede plaats om een beter en duurzamer maatschappelijk en economisch model uit te werken.

Dankzij innovatieve oplossingen zijn steden de ideale plek om de opwarming van het klimaat te bestrijden en de levenskwaliteit van de inwoners te verbeteren.

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werken we er elke dag aan: onder meer door de renovatie van gebouwen en de kringlooeconomie te promoten, door actieve mobiliteit aan te moedigen en door de uitstoot van wagens te beperken, door de biodiversiteit en onze groene ruimten te beschermen, door minder afval te produceren en minder te verspillen.

CO₂ of koolstofdioxide is het broeikasgas dat het meest wordt uitgestoten in ons gewest. Dit gas komt vrij bij elke verbranding van fossiele brandstoffen. In Brussel vormt de verwarming van gebouwen de belangrijkste bron van CO₂-uitstoot: meer dan 2/3^e van de rechtstreekse CO₂-uitstoot (68%). Op de tweede plaats komt het verkeer, dat verantwoordelijk is voor 19% van de CO₂-uitstoot. Maar er bestaan tal van eenvoudige tips die we dagelijks kunnen toepassen om de uitstoot te verminderen (zie p. 12).

Wat wordt er in Brussel eigenlijk gedaan **voor ons en voor onze toekomst** op vlak van het klimaat?

Costas uit Sint-Jans-Molenbeek, 73 jaar

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest moet zich houden aan enkele afspraken die gemaakt zijn in het kader van het Kyoto-protocol, het Burgemeestersconvenant en het Klimaat-Energiepakket van de Europese Unie. Maar het Gewest heeft zich zelf ook al voorgenomen om de uitstoot van broeikasgassen tegen 2025 met 30% te verminderen in vergelijking met 1990. Dit komt neer op ongeveer 40% per inwoner.

Het Brussels Gewest strijdt al vele jaren tegen de milieu-impact van onze energiebehoefte. Er werd een heel assortiment van initiatieven ontwikkeld: energiepremies,

vervoerplannen, 600.000 m² voorbeeldgebouwen, autodelen... Het Gewest heeft in 2013 ook het Brussels Wetboek van Lucht, Klimaat en Energiebeheersing (BWLKE) in het leven geroepen, een ordonnantie die een reeks ambitieuze maatregelen voorziet.

Resultaat? Tussen 2004 en 2012 daalde het energieverbruik per inwoner met 24%, en daalde de uitstoot van broeikasgassen met 17%. Maar het Gewest wil nog een stap verder gaan. Zo wordt er werk gemaakt van het Lucht-Klimaat-Energieplan (LKEP). Doel? Met 130 maatregelen in 9 domeinen de uitstoot van broeikasgassen met 40% per inwoner doen dalen tegen 2025.

Hoe is het gesteld met het klimaat wereldwijd?
Wat zijn de voorspellingen?

Wetenschappers zijn **voor 97% zeker**, Karin: de klimaatopwarming is het resultaat van de uitstoot van broeikasgassen door menselijke activiteiten. **Kijk, in deze schema's vind je een stand van zaken van de uitstoot**, en een deel van de risico's die voortvloeien uit de klimaatopwarming.

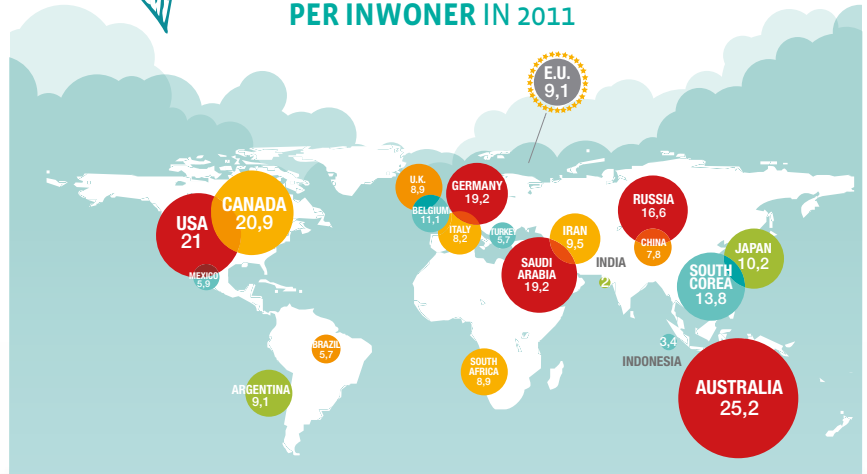

Karin uit Oudergem, 43 jaar

Sinds 1880 is de temperatuur met gemiddeld 0,85°C gestegen. Tegen 2100 zou de gemiddelde opwarming tot 5,5°C kunnen bedragen, tenminste volgens de meest pessimistische voorspellingen die ervan uitgaan dat de uitstoot van broeikasgassen aan het huidige ritme zou blijven stijgen.

De zeespiegel zou ongeveer een meter kunnen stijgen tegen 2100, en zelfs tot drie meter tegen 2300. Op grote hoogte zal het neerslagvolume zeer waarschijnlijk toenemen, terwijl in het merendeel van de continentale subtropische gebieden waarschijnlijk zo'n 20% minder neerslag zal vallen tegen 2100. Het is zeer waarschijnlijk dat er steeds meer periodes van extreme warmte en hevige neerslag zullen zijn. De frequentie van hittegolven, die zich vandaag eens om de twintig jaar voordoen, zou kunnen verdubbelen of zelfs verdriedubbelen. Volgens bepaalde voorspellingen zal tegen de tweede helft van de 21ste eeuw het noordpoolwater aan het einde van de zomer zo goed als ijsvrij zijn.

BKG-UITSTOOT (TON CO₂-EQ.)
PER INWONER IN 2011

ENERGIEPRODUCTIE

Het verbruik van fossiele brandstof verminderen, het energieverbruik beheersen, hernieuwbare energie ontwikkelen...

35%

INDUSTRIËLE PRODUCTIE

Kiezen voor methodes die zo weinig mogelijk BKG uitstoten, kringloop-economie...

18%

VERVOER

Het gebruik van zuinige wagens stimuleren, vervoermiddelen toegankelijk maken voor iedereen, vervoerwijzen ontwikkelen die minder BKG uitstoten...

14%

LANDBOUW

Het gebruik van stikstofhoudende meststoffen beperken, vergisting herwaarderen...

14%

AFVAL EN WATERZUIVERING

De hoeveelheid geproduceerd afval beheersen, de uitstoot van methaangas uit afval opvangen.

3%

RESIDENTIËLE EN COMMERCIEËLE GEBOUWEN

Het bestaande vastgoed renoveren en nieuwe gebouwen ontwerpen die energiezuinig zijn...

6%

TROPISCHE ONTBOSSING

Enkel hout importeren dat afkomstig is van duurzaam beheerde bossen...

10%

Dus als ik het goed begrijp, bestrijden we de oorzaken van de klimaatverandering door minder broeikasgassen uit te stoten... Maar welke maatregelen zouden we kunnen nemen om de uitstoot in verschillende sectoren te beperken en wat zou daarvan het resultaat zijn?

Saïda uit Sint-Joostten-Nede, 24 jaar

Carole uit Ukkel, 37 jaar

Op 30 november gaat de internationale klimaattop in Parijs van start: COP21. Plots horen we overal praten over het klimaat, alsof het iets nieuw is... **Sinds wanneer maken we ons echt zorgen over het klimaat?**

Decennialang al ondergaat de mens de steeds erger wordende gevolgen van de klimaatverandering: periodes van droogte, steeds vaker extreme weersomstandigheden, enz. Dergelijke rampen treffen elk jaar meer dan 200 miljoen mensen. En daar kunnen conflicten uit voortkomen.

In 1992 zijn de VN-lidstaten samengekomen tijdens de top van Rio, de Aardetop. Ze hebben toen de Kaderconventie van de Verenigde Naties over de klimaatverandering ondertekend, die onder meer acties voorziet om de temperatuurstijging te beperken. Sinds 1995 worden elk jaar partijconferenties georganiseerd (COP – de partijen zijn de landen die de conventie hebben ondertekend) om de conventie up-to-date te houden en het engagement van de lidstaten in de strijd tegen de klimaatverandering op te drijven. Vandaag hebben 195 landen de conventie ondertekend.

In 1997, tijdens de klimaattop in Kyoto, hebben een aantal ontwikkelde landen die historisch gezien verantwoordelijk zijn voor de broeikasgassen, zich ertoe verbonden om tegen 2012 hun uitstoot met 5% te verminderen ten opzichte van 1990. Dit is het fameuze Kyoto-protocol. Maar dat was slechts een begin, want tijdens de klimaattop in Kopenhagen in 2009 zijn de Partijen overeengekomen om de temperatuurstijging tot 2°C te beperken. Dit betekent dat deze landen hun uitstoot met minstens 75% moeten verminderen tegen 2050.

In 2009 werd tijdens diezelfde klimaattop van Kopenhagen getracht om een oplossing te vinden om deze verbintenissen te verlengen, helaas zonder succes. Maar om de ontwikkelingslanden de kans te geven zich aan te passen aan de klimaatverandering en hun emissies te verminderen, hebben de rijke landen zich ertoe verbonden om 100 miljard dollar per jaar samen te brengen tegen 2020.

We moeten handelen voor het te laat is: dat is wat er op het spel staat tijdens de COP van Parijs van 30/11 tot 10/12/2015. Zo'n 40.000 mensen zullen deelnemen aan deze klimaattop: afgevaardigden van elk land, waarnemers, leden van het maatschappelijk middenveld...

DOELSTELLINGEN VAN DE COP21 IN PARIJS

- Ervoor zorgen dat het geheel van inspanningen van de landen volstaat om de temperatuurstijging te beperken tot 2°C. Indien er een grotere stijging zou zijn, zullen de gevolgen onomkeerbaar zijn.
- Tonen hoe de jaarlijkse 100 miljard dollar zal worden benut vanaf 2020, om het vertrouwen van de ontwikkelingslanden niet te schenden.
- De steunmiddelen voor fossiele energie verminderen en de kosten ten gevolge van de klimaatopwarming verhalen op zij die verantwoordelijk zijn voor de uitstoot van broeikasgassen.

Het is verre van nieuw, Carole: er wordt al meer dan 40 jaar over gediscussieerd, al dan niet met resultaat... **Ik zal je wat meer vertellen over de geschiedenis van de klimaatonderhandelingen.**

HISTORISCH OVERZICHT VAN DE WERELDWIJDE KLIMAATONDERHANDELINGEN

1992
Aardetop in Rio. Start van de wereldwijde klimaatonderhandelingen, uitwerking van de kaderovereenkomst van de Verenigde Naties voor het klimaat.

1995
Sinds 1995 wordt er ieder jaar een **Conferentie van de Partijen (COP)** georganiseerd om de overeenkomst te updaten en de besprekingen verder te zetten.

1997
Ondertekening van het **Kyoto-protocol**. Bepaalde ontwikkelde landen verbinden zich ertoe om hun BKG-uitstoot tegen 2012 met 5% te verminderen t.o.v. 1990.

2009
De **COP in Kopenhagen** tracht – tevergeefs – een oplossing te vinden om de Kyoto-verbintenissen te verlengen.

2015
21ste Conferentie van de **Verenigde Naties** over de klimaatverandering, in Parijs.

In november 2013 vond in Warschau de COP19 plaats.

Vadim uit Schaerbeek, 64 jaar

In het verleden slaagden de verschillende partijen er tijdens de klimaattoppen meermaals niet in om elkaar te begrijpen, of een akkoord te bereiken.

Waarom is het zo belangrijk dat er een akkoord gevonden wordt tijdens de conferentie in Parijs? Wat zal er gebeuren als het er niet van komt en er geen enkel verdrag wordt gesloten?

Wel Vadim, dát is de grote uitdaging van deze COP21: tot een akkoord komen.

Ondanks de klimaatverbintenissen die al zijn aangegaan, moeten de lidstaten die aan de conferentie in Parijs deelnemen samen een akkoord sluiten omtrent de internationale financiering van de ontwikkelingslanden om ze te helpen in de strijd tegen de klimaatopwarming; en tot een vergelijk komen over de rechtvaardige verdeling van de extra te leveren klimaatinspanningen.

Er wordt al op verschillende plaatsen strijd geleverd tegen de klimaatopwarming. En daar zijn heel wat actoren bij betrokken: het middenveld, verenigingen, net als overheden, steden, Gewesten en lokale collectieve voorzieningen. Heel wat landen willen nog meer doen.

REEDS GESLOTEN VERBINTENISSEN

De landen die verantwoordelijk zijn voor ongeveer twee derde van de wereldwijde uitstoot van broeikasgassen hebben doelstellingen vastgelegd. Tegen 2030 zal de Europese Unie haar emissies met 40% verminderen in vergelijking met 1990. Tegen eind 2015 zullen de Verenigde Staten hun uitstoot met 26 tot 28% verminderd hebben ten opzichte van de niveaus in 2005. China gaat ermee akkoord dat zijn emissies vanaf 2030 zullen dalen.

Hoewel er al heel wat akkoorden zijn gesloten, wordt er gevreesd dat die niet zullen volstaan om de opwarming van de aarde onder de 2°C te houden... Boven die stijging zullen bepaalde veranderingen definitief zijn. Vandaar de noodzaak om tot een politiek akkoord te komen.

DE WARE UITDAGINGEN VAN COP21

In 2015 heeft de VN de 'millenniumdoelstellingen' omgevormd tot 'doelstellingen voor duurzame ontwikkeling'. Daarin gaat het onder meer over de toegang tot water en energie, gelijkheid tussen man en vrouw, opleiding, gezondheid... Hoe kan men die doelstellingen concreet maken als de klimaatdoelstellingen niet eerst op een rechtvaardige manier worden behaald? Of anders gezegd, hoe kunnen de meest kwetsbare landen hun inwoners uit de armoede halen zonder de kritieke drempels voor het klimaat te overschrijden?

EEN FINANCIËEL AKKOORD BEREIKEN

Zoals alle discussies over geld, is dit een zeer gevoelig onderwerp... De armste landen verwachten van de rijke landen financiële steun om te investeren in technologieën waarmee ze hun broeikasgasemissies kunnen verminderen. Deze klimaatfinanciering zal hen ook helpen om de problemen die ze ondervinden door de klimaatverandering aan te pakken, want zij

voelen de impact van de klimaatverandering veel harder, terwijl ze er niet voor verantwoordelijk zijn. Naast de akkoorden die de rijke landen hebben gesloten tijdens de top in Kopenhagen in 2009 (100 miljard dollar per jaar verzamelen tegen 2020) wensen de arme landen een engagement dat verder reikt dan 2020. Maar de overheden van de rijke landen willen niet als enige betalen: ze willen de internationale ontwikkelingsbanken en de privésector mee laten bijdragen. Dat zal zonder twijfel het moeilijkste onderdeel zijn van de onderhandelingen...

VERDER GAAN DAN DE VOOROPGESTELDE DOELSTELLINGEN

De twee uitdagingen die in Parijs ter sprake zullen komen zijn uiteraard nauw met elkaar verbonden: hoe minder broeikasgassen er zullen worden uitgestoten, hoe minder geld er nodig zal zijn, en omgekeerd. Vandaar dat er veel druk ligt op deze top, na meerdere opeenvolgende mislukkingen om tot een echt wereldklimaatakkoord te komen.

Laten we hopen dat de landen die samenkomen in Parijs voor COP21 elkaar vinden en kunnen komen tot rechtvaardige doelstellingen voor het klimaat, voor de economische ontwikkeling, en ook voor de maatschappelijke en milieuvraagstukken. En dat op een coöperatieve manier: dat op zich zou al een groot succes zijn!

Maxime (41) en Luca (9) uit Rosvoorde

Wij zijn bereid om ons te engageren en kleine dagelijkse inspanningen te doen: een trui aantrekken in plaats van de verwarming hoger te zetten bijvoorbeeld... **Het zou nog beter zijn om het huis te isoleren, maar dat is vrij duur, niet? Wie kan ons helpen?**

Dat komt goed uit! Leefmilieu Brussel biedt inwoners van het Gewest heel wat steunmaatregelen, waaronder de energiepremies 2016. **Ik geef een overzicht van de verschillende voordelen waarop Brusselaars kunnen rekenen:**

NIEUW IN 2016
ENERGIEPREMIES VOOR COLLECTIEVE VOORZIENINGEN

Het energiepremiestelsel wordt in een nieuw jasje gestoken. Het zal stabiel zijn voor een aantal jaren, doeltreffend, eenvoudiger en toegankelijk voor een breder publiek.

ENERGIEPREMIES 2016 = STREVEN NAAR DE BESTE ENERGIEPRESTATIES VOOR IEDEREEN

Het nieuwe energiepremiestelsel, dat verschillende jaren van kracht zal zijn, heeft nieuwe doelstellingen vooropgesteld:

- De beschikbare middelen **optimaliseren** door ze doeltreffender te maken, zowel op het vlak van energie als op milieuvlak.
- De procedures voor de aanvraag en toekenning van de energiepremies **verduidelijken en vereenvoudigen**.
- **Alle Brusselaars**, naargelang hun specifieke behoeften, van het systeem laten genieten: personen in een onzekere situatie, huurders, mede-eigenaars, collectieve voorzieningen, scholen, kinderdagverblijven, ondernemingen...

© Yvan Glavie

© Yvan Glavie

© Yvan Glavie

3 PRIORITAIRE KRACHTLIJNEN: AUDIT-ISOLATIE-VERWARMING

Om energie zo rationeel mogelijk te gebruiken, werden nieuwe premies in het leven geroepen volgens de volgende 3 prioriteiten:

- **Audit:** de warmteverliespunten van een gebouw opsporen.
- **Isolatie:** vervolgens de isolatie van de gebouwschil verzekeren.
- **Verwarming:** een doeltreffend verwarmingssysteem en systeem voor de productie van warm water installeren dat aan de noden is aangepast.

INKOMEN EN PLAFONDS: WIE ONTVANGT HOEVEEL?

Om ervoor te zorgen dat iedereen (rechtstreeks of onrechtstreeks) van de voordelen van de energiepremies kan genieten, werden bepaalde categorieën van aanvragers eruit gelicht:

- **De premieaanvragers** worden in functie van hun inkomen in categorieën ingedeeld: die inkomensplafonds werden naar boven toe herzien.
- **Mede-eigenaars, onthaalinstancies en scholen:** rechtstreeks verbonden met de categorie "lage inkomens".
- **Eigenaars-verhuurders:** nog maar 2 voorwaarden waaraan moet worden voldaan om een verhoogde premie te ontvangen.

De inwoners van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kunnen een beroep doen op nog heel wat andere steunmaatregelen, premies, voordelen en persoonlijk advies: Brusselse groene lening, renovatiepremies of gemeentelijke premies, energiehuizen, belastingvermindering...

Meer info: www.leefmilieu.brussels/energiepremies

Die premies en steunmaatregelen zijn interessant... Dus, door je woning te isoleren, **kan je werkelijk besparen en een reële impact hebben op het klimaat?**

Dat klopt Griet! Een beter geïsoleerde woning met aangepaste en goed onderhouden installaties zal minder verbruiken. Om zich daarvan te verzekeren, heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de ordonnantie 'energieprestaties gebouwen' of **EPB** gecreëerd.

Dat doet me eraan denken: **vergeet niet je verwarmingstoestel te laten nazien door een erkend expert; het is verplicht!** Het is bovenal een ingreep die een rechtstreekse positieve impact heeft op de uitstoot van broeikasgassen en op het klimaat!

Griet uit Etterbeek, 44 jaar

EPB VERWARMING

CONTROLE EN OPLEVERING VERPLICHT

Sinds 1 januari 2011

- Bestaande verwarmingssystemen moeten regelmatig worden gecontroleerd.
- Nieuwe of gerenoveerde installaties moeten officieel worden opgeleverd.
- De controle of de oplevering moeten worden uitgevoerd door experts die erkend zijn door Leefmilieu Brussel.

DOE EEN BEROEP OP EXPERTS!

Vandaag

- Er zijn meer dan 1.600 experts erkend voor de periodieke controle van verwarmingstoestellen en meer dan 500 voor de oplevering van verwarmingssystemen.
- Het is wettelijk verplicht voor alle Brusselaars: het geldt voor alle centrale verwarmingssystemen met een of meerdere verwarmingstoestellen van meer dan 20 kW, zowel op aardgas als stookolie.
- Het is een belangrijke maatregel om de klimaatuitdaging in het Gewest het hoofd te bieden: het energieverbruik en de CO₂-uitstoot van gebouwen verminderen.

PERIODIEKE CONTROLE: MET WELKE REGELMAAT?

- Jaarlijks voor verwarmingstoestellen op stookolie.
- Driejaarlijks voor verwarmingstoestellen op aardgas.

Om de huidige uitdagingen zoals de klimaatopwarming of de toegang tot energie het hoofd te bieden, heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een ordonnantie ingevoerd die een antwoord biedt op de noodzaak om het verbruik van primaire energie en de CO₂-uitstoot van gebouwen te verminderen.

Deze ordonnantie heeft als doel de energieprestaties van gebouwen en hun binnenklimaat te verbeteren.

Ze bestaat uit 3 luiken: de EPB-reglementering voor verwarming, het EPB-certificaat en EPB-werkzaamheden (wordt hier niet verder uitgelegd, maar deze voorziet criteria voor energie-efficiëntie bij nieuwbouw of zware renovatie).

EPB-CERTIFICAAT

Elke woning die te koop of te huur wordt aangeboden moet voortaan een EPB-certificaat hebben (energieprestatie van gebouwen), dat een bewijs is van zijn energieprestaties.

- Dat EPB-certificaat heeft dezelfde functie als het label op een koelkast of vaatwasser. Het vermeldt de energieklasse van de woning, op een schaal van A (zeer energiezuinig) tot G (zeer energieverwendend). Het bevat verder ook aanbevelingen om de energieprestaties van de woning te verbeteren.
- Dankzij dit EPB-certificaat heeft de toekomstige eigenaar of huurder objectieve informatie over de energiekwaliteit van de woning die hij op het oog heeft.
- De EPB-certificaten worden opgesteld door professionele certificeurs die door Leefmilieu Brussel werden opgeleid en vervolgens erkend. De certificaten zijn geldig gedurende 10 jaar, op voorwaarde dat er geen wijzigingen worden aangebracht aan de energiekeurmerken van het pand.

Meer info

Bestel gratis uw Gids voor een efficiënte verwarming of de folder EPB-certificaat via de Infodienst **02 775 75 75** of **download ze gratis via document.leefmilieu.brussels**

Bruno uit Wicluxe, 12 jaar

Zeg, Froglimax, wat kunnen we in het alledaagse leven doen om de dingen te veranderen?

En vooral: zal het volgens jou echt iets uitmaken?

Natuurlijk kunnen we iets doen, Bruno! Er zijn heel wat praktische en eenvoudige aanpassingen die we kunnen doorvoeren. Aan jou om te kiezen welke acties je het gemakkelijkst kan uitvoeren, om dan stelselmatig wat meer te doen voor het milieu.

Ik garandeer het je: elke inspanning heeft werkelijk een positieve impact op de planeet!

Als we niets veranderen, zal er ook niets veranderen. Om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen, moet ieder van ons zijn gedrag aanpassen.

De overheid van haar kant moet de omstandigheden creëren om die gedragsveranderingen mogelijk te maken. In de stad leven maakt het alvast mogelijk om energie te besparen en minder CO₂ uit te stoten: doordacht openbaar vervoer, mogelijkheid tot gemeenschappelijke verwarming, handelszaken dicht bij elkaar, enz.

Bovendien kunnen we vanaf vandaag ook ons gedrag veranderen in de volgende domeinen:

- dagelijkse reflexen om energie te besparen
- slim en weldoordacht consumeren
- strijd tegen water- en voedselverspilling
- preventie of hergebruik van afval
- creatie van milieugerelateerde jobs
- ecologisch verantwoorde gebouwen en producten
- verplaatsingen met respect voor milieu en gezondheid
- ontwikkeling en gebruik van hernieuwbare energie

Ontdek honderden concrete acties voor de planeet die uw CO₂-uitstoot rechtstreeks verminderen op www.leefmilieu.brussels/documentatie en kies "Brochures en folders" van Leefmilieu Brussel, of de pagina "Milieubewust leven".

INTERNET, TABLETS, SMARTPHONES: TAL VAN E-OPLOSSINGEN!

Het internet en de nieuwe technologie hebben een niet te verwaarlozen CO₂-voetafdruk: sinds 2009 zou die hoger liggen dan die van de luchtvaartsector. Gelukkig bestaan er tips om deze CO₂-impact op een niet-virtuele manier te verminderen:

- Laad uw apparaten op met een zonnelader
- Haal de oplader uit het stopcontact als de apparaten opgeladen zijn
- Schakel uw apparaten uit met de on/off-knop
- Typ de url rechtstreeks in uw browser in plaats van een zoekmachine te gebruiken
- Doe niet aan streaming, download legaal
- Beperk het aantal e-mails met bijlagen en beperk het aantal geadresseerden
- Verwijder de apps die u niet gebruikt
- Verfijn uw zoekacties met specifieke zoektermen
- Sla de webpagina's die u regelmatig bezoekt op in uw favorieten
- Schrijf u uit van nieuwsbrieven die u toch niet leest
- Ruim regelmatig uw mailbox op
- Schakel 's avonds uw computer uit
- Comprimeer de bestanden in bijlage

ABONNEER U GRATIS!

Elke maand (9 nummers per jaar) stelt het tijdschrift *Mijn stad onze planeet* tal van handige tips voor om beter te leven in de stad, energie te besparen, het milieu te beschermen en de natuur te ontdekken...

Om het gratis te ontvangen, abonneer u via:
www.leefmilieu.brussels/abonnement
of bel naar 02 775 75 75

Voor al uw vragen: